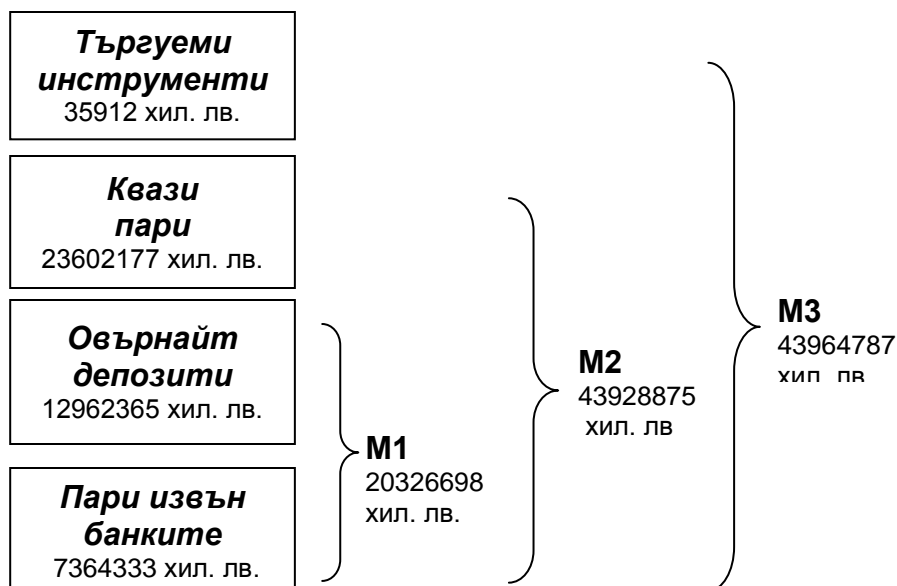

3. Парична маса и парични агрегати

Паричната маса има нееднороден състав. В нея се включват не само наличните пари или парите извън банките в обръщение, но и парите по сметки (депозитите) и някои други високоликвидни търгуеми финансови инструменти. Това налага диференциране на паричната маса чрез използване на специални количествени измерители. Те са известни като *парични агрегати* и традиционно се обозначават със символите M1, M2, M3 и т.н. В отделните страни се използват различни по обхват парични агрегати. На следващата фигура са представени паричните агрегати, които в момента се изчисляват у нас от БНБ и начина на тяхното интерпретиране (показаните данни се отнасят към юни 2008 г.)

Паричните агрегати изразяват количествено паричното предлагане. Паричният агрегат M1, известен като „тесни пари“, включва най-бързоликвидните инструменти, използвани за разплащане (пари извън банките и овърнайт-депозити в левове и чуждестранна валута). Квазипарите и паричният агрегат M1 съставят паричния агрегат M2. Квазипарите се състоят от депозити с договорен матуритет до 2 години и депозити, договорени за ползване след предизвестие (вкл. спестовни депозити), до 3 месеца. Най-нисколиквидните финансови инструменти са репо-сделките, акциите и дялове на фондовете на паричния пазар и издадените дългови ценни книжа до 2 години, наричани общо търгуеми инструменти. Те са в левове и чуждестранна валута и заедно с паричния агрегат M2 формират най-широкия паричен агрегат M3, който е известен като парично предлагане („широки пари“).¹

Съществува още един измерител на паричната маса, известен като *парична база (MB)*. Паричната база е равна на наличните пари в обръщение и общите

¹ <http://www.bnb.bg>

резерви на банките в централната банка. Това са две величини пряко се намират под контрола на централната банка и затова понякога се наричат „силни пари”. Зависимостта между паричната маса (измерена чрез някой от посочените парични агрегати) и паричната база намира отражение в т. нар. паричен мултипликатор (m). Тази зависимост е следната:

$$M = m.MB$$

От това уравнение става ясно, че паричният мултипликатор показва с колко би нараснала паричната маса при дадено увеличение на паричната база.

Пример. Ако към месец юни 2008 г. паричната маса, измерена чрез паричния агрегат М3, е 43 964 787 хил. лв., паричната база е 14 852 968 хил. лв., колко е паричният мултипликатор?

$$m = \frac{M}{MB} = \frac{43964787}{14852968} = 2,96$$

Паричен мултипликатор 2,96 показва, че паричната маса расте с 2,96 пъти по-бързо в сравнение с паричната база.